Parlament Europejski
2024-2029

Komisja Rybołówstwa

2025/0235(COD)

12.5.2026

***I
PROJEKT SPRAWOZDANIA

w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego warunki wdrażania unijnego wsparcia na rzecz wspólnej polityki rybołówstwa, Europejskiego paktu na rzecz wszechoceanu oraz unijnej polityki morskiej i polityki akwakultury w ramach Funduszu Partnerstwa Krajowego i Regionalnego określonego w rozporządzeniu (UE) [Fundusz PKR] na lata 2028–2034
(COM(2025)0559 – C10-0171/2025 – 2025/0235(COD))

Komisja Rybołówstwa

Sprawozdawca: Niclas Herbst

Objaśnienie używanych znaków

*	Procedura konsultacji
***	Procedura zgody
***I	Zwykła procedura ustawodawcza (pierwsze czytanie)
***II	Zwykła procedura ustawodawcza (drugie czytanie)
***III	Zwykła procedura ustawodawcza (trzecie czytanie)

(Wskazana procedura opiera się na podstawie prawnej zaproponowanej w projekcie aktu)

Poprawki do projektu aktu

Poprawki Parlamentu w postaci dwóch kolumn

Skreślenia zaznacza się ***wytłuszczonym drukiem i kursywą*** w lewej kolumnie. Zmianę brzmienia zaznacza się ***wytłuszczonym drukiem i kursywą*** w obu kolumnach. Nowy tekst zaznacza się ***wytłuszczonym drukiem i kursywą*** w prawej kolumnie.

Pierwszy i drugi wiersz nagłówka każdej poprawki wskazuje element rozpatrywanego projektu aktu, którego dotyczy poprawka. Jeżeli poprawka odnosi się do obowiązującego aktu, do którego zmiany zmierza projekt aktu, nagłówek zawiera dodatkowo trzeci wiersz wskazujący obowiązujący akt i czwarty wiersz wskazujący przepis tego aktu, którego dotyczy poprawka.

Poprawki Parlamentu w postaci tekstu skonsolidowanego

Nowe fragmenty tekstu zaznacza się ***wytłuszczonym drukiem i kursywą***. Fragmenty tekstu, które zostały skreślone, zaznacza się za pomocą symbolu ▌ lub przekreśla. Zmianę brzmienia zaznacza się przez wyróżnienie nowego tekstu ***wytłuszczonym drukiem i kursywą*** i usunięcie lub przekreślenie zastąpionego tekstu.
Tytułem wyjątku nie zaznacza się zmian o charakterze ściśle technicznym wprowadzonych przez służby w celu opracowania końcowej wersji tekstu.

SPIS TREŚCI

Strona

PROJEKT REZOLUCJI USTAWODAWCZEJ PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO 5

UZASADNIENIE 42

PROJEKT REZOLUCJI USTAWODAWCZEJ PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego warunki wdrażania unijnego wsparcia na rzecz wspólnej polityki rybołówstwa, Europejskiego paktu na rzecz wszechoceanu oraz unijnej polityki morskiej i polityki akwakultury w ramach Funduszu Partnerstwa Krajowego i Regionalnego określonego w rozporządzeniu (UE) [Fundusz PKR] na lata 2028–2034 (COM(2025)0559 – C10-0171/2025 – 2025/0235(COD))

(Zwykła procedura ustawodawcza: pierwsze czytanie)

Parlament Europejski,

– uwzględniając wniosek Komisji przedstawiony Parlamentowi Europejskiemu i Radzie (COM(2025)0559),

– uwzględniając art. 294 ust. 2 oraz art. 42, art. 43 ust. 2, art. 91 ust. 1, art. 100 ust. 2, art. 173 ust. 3, art. 175, art. 188, art. 192 ust. 1, art. 194 ust. 2, art. 195 ust. 2 i art. 349 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, zgodnie z którymi wniosek został przedstawiony Parlamentowi przez Komisję (C10-0171/2025),

– uwzględniając art. 294 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

– uwzględniając ocenę budżetową przedstawioną przez Komisję Budżetową,

– uwzględniając uzasadnione opinie przedstawione – na mocy protokołu nr 2 w sprawie stosowania zasad pomocniczości i proporcjonalności – przez niemiecki Bundesrat, parlament Irlandii, parlament Hiszpanii i Senat Rumunii, w których stwierdzono, że projekt aktu ustawodawczego nie jest zgodny z zasadą pomocniczości,

– uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego z dnia 21 stycznia 2026 r.[1],

– uwzględniając opinię Komitetu Regionów z dnia [...] [2],

– uwzględniając art. 60 i 58 Regulaminu,

– uwzględniając opinię przedstawioną przez Komisję Ochrony Środowiska Naturalnego, Klimatu i Bezpieczeństwa Żywności,

– uwzględniając sprawozdanie Komisji Rybołówstwa (A10-0000/2026),

1. przyjmuje poniższe stanowisko w pierwszym czytaniu;

2. zwraca się do Komisji o ponowne przekazanie mu sprawy, jeśli zastąpi ona pierwotny

[1] Dz.U. C, C/2026/1965, 28.4.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/1965/oj.
[2] Dz.U. C ... Dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym.

wniosek, wprowadzi w nim istotne zmiany lub planuje ich wprowadzenie;

3. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania stanowiska Parlamentu Radzie i Komisji oraz parlamentom narodowym.

Poprawka 1

Wniosek dotyczący rozporządzenia
Tytuł 1

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
Wniosek	Wniosek
ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY	ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY
ustanawiające warunki wdrażania ***unijnego wsparcia na rzecz wspólnej polityki rybołówstwa,*** Europejskiego ***paktu na rzecz wszechoceanu oraz unijnej polityki morskiej*** i ***polityki*** akwakultury w ramach Funduszu Partnerstwa Krajowego i Regionalnego określonego w rozporządzeniu (UE) [Fundusz PKR] na lata 2028–2034	ustanawiające warunki wdrażania Europejskiego ***Funduszu Morskiego, Rybackiego*** i Akwakultury w ramach Funduszu Partnerstwa Krajowego i Regionalnego określonego w rozporządzeniu (UE) [Fundusz PKR] na lata 2028–2034

Or. en

Poprawka 2

Wniosek dotyczący rozporządzenia
Umocowanie 1

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 42, art. 43 ust. 2, art. 91 ust. 1, art. 100 ust. 2, art. 173 ust. 3, art. 175, art. 188, art. 192 ust. 1, art. 194 ust. 2, art. 195 ust. 2 i art. 349,	uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 42, art. 43 ust. 2, art. 91 ust. 1, art. 100 ust. 2, art. 173 ust. 3, art. ***174 i*** 175, art. 188, art. 192 ust. 1, art. 194 ust. 2, art. 195 ust. 2 i art. 349,

Or. en

Poprawka 3

Wniosek dotyczący rozporządzenia
Motyw 2

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
(2) Wsparcie unijne przyczynia się również do realizacji działań określonych ***w Europejskim pakcie na rzecz wszechoceanu*** i do realizacji celów Unii, jakimi są: zrównoważony charakter naszych oceanów i neutralność klimatyczna, zrównoważoność, konkurencyjność i odporność unijnego sektora rybołówstwa i akwakultury, zrównoważony rozwój, odporność i konkurencyjność europejskiej niebieskiej gospodarki, odporność społeczności nadbrzeżnych i wyspiarskich, a także regionów najbardziej oddalonych, ***a także*** poprawa zarządzania oceanami i obserwacja oceanów, w tym za pośrednictwem programu Copernicus, unijnego programu obserwacji Ziemi i jego usług związanych z morzem.	(2) Wsparcie unijne przyczynia się również do realizacji działań określonych ***we wspólnej polityce rybołówstwa*** i do realizacji celów Unii, jakimi są: zrównoważony charakter naszych oceanów i neutralność klimatyczna, zrównoważoność, konkurencyjność i odporność unijnego sektora rybołówstwa i akwakultury, zrównoważony rozwój, odporność i konkurencyjność europejskiej niebieskiej gospodarki, odporność społeczności nadbrzeżnych i wyspiarskich, a także regionów najbardziej oddalonych ***i terytoriów zamorskich***, ***jak również*** poprawa zarządzania oceanami i obserwacja oceanów, w tym za pośrednictwem programu Copernicus, unijnego programu obserwacji Ziemi i jego usług związanych z morzem ***oraz europejskiego cyfrowego bliźniaka oceanu (europejski DTO)***.

Or. en

Poprawka 4

Wniosek dotyczący rozporządzenia
Motyw 3

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
(3) Fundusz Partnerstwa Krajowego i Regionalnego powinien ***przyczyniać się do*** osiągnięcia celów środowiskowych, gospodarczych, społecznych i dotyczących zatrudnienia ***wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb)***, jak określono w art. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1380/2013[3]. Wsparcie powinno zapewnić zrównoważony	(3) Fundusz Partnerstwa Krajowego i Regionalnego powinien ***być zgodny z zasadą proporcjonalności i spójny z celami w zakresie*** osiągnięcia ***korzyści*** środowiskowych, gospodarczych, społecznych i dotyczących zatrudnienia ***oraz w zakresie przyczyniania się do dostępności dostaw żywności***, jak określono w art. 2 rozporządzenia

charakter działalności połowowej w perspektywie długoterminowej i zarządzanie nią w sposób spójny z celami określonymi w art. 2 rozporządzenia w sprawie WPRyb.

Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1380/2013[3]. Wsparcie powinno zapewnić zrównoważony charakter działalności połowowej w perspektywie długoterminowej i zarządzanie nią w sposób spójny z celami określonymi w art. 2 rozporządzenia w sprawie WPRyb.

[3] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1380/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie wspólnej polityki rybołówstwa, zmieniające rozporządzenia Rady (WE) nr 1954/2003 i (WE) nr 1224/2009 oraz uchylające rozporządzenia Rady (WE) nr 2371/2002 i (WE) nr 639/2004 oraz decyzję Rady 2004/585/WE (Dz.U. L 354 z 28.12.2013, s. 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1380/oj).

[3] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1380/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie wspólnej polityki rybołówstwa, zmieniające rozporządzenia Rady (WE) nr 1954/2003 i (WE) nr 1224/2009 oraz uchylające rozporządzenia Rady (WE) nr 2371/2002 i (WE) nr 639/2004 oraz decyzję Rady 2004/585/WE (Dz.U. L 354 z 28.12.2013, s. 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1380/oj).

Or. en

Poprawka 5

Wniosek dotyczący rozporządzenia
Motyw 4

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
(4) Inicjatywy określone w ramach Europejskiego paktu na rzecz wszechoceanu należy wspierać i promować za pomocą inwestycji i finansowania ze źródeł prywatnych i publicznych. Zintegrowane podejście do finansowania i polityki dotyczącej oceanów ***obejmie*** szeroki zakres elementów: ochronę morskich zasobów biologicznych jako jedną z pięciu wyłącznych kompetencji UE, ochronę i odbudowę morskiej różnorodności biologicznej, zarządzanie działalnością w zakresie rybołówstwa i akwakultury mające na celu nadanie tym sektorom zrównoważonego charakteru i odporności oraz innowacje w tym zakresie, działania w zakresie wdrażania WPRyb,	(4) Inicjatywy określone w ramach Europejskiego paktu na rzecz wszechoceanu***, wśród których priorytetowo traktuje się inicjatywy wspierające zrównoważone rybołówstwo i akwakulturę,*** należy ***aktywnie*** wspierać i promować za pomocą inwestycji i finansowania ze źródeł prywatnych i publicznych. Zintegrowane podejście do finansowania i polityki dotyczącej oceanów***, uzupełniające wyodrębnione środki finansowe na politykę rybołówstwa i akwakultury w WRF oraz zachowujące integralność takiego finansowania, mogłoby obejmować*** szeroki zakres elementów: ochronę morskich zasobów biologicznych jako jedną z pięciu

odnowę pokoleń, wiedzę o oceanach i ich obserwację, bezpieczeństwo morskie, bezpieczeństwo żywnościowe, rozwój i zwiększanie skali konkurencyjnej i zrównoważonej niebieskiej gospodarki, w tym m.in. energii morskiej i oceanicznej, biotechnologii i odsalania, ochronę podwodnego i przybrzeżnego dziedzictwa kulturowego, wspieranie innych sektorów i gałęzi przemysłu niebieskiej gospodarki w dążeniu do osiągnięcia neutralności klimatycznej, wdrażanie inteligentnych i bezemisyjnych rozwiązań w oparciu o naukę oraz strategię badań i innowacji w dziedzinie oceanów, a także wsparcie planowania przestrzennego obszarów morskich i regionalnej współpracy morskiej na poziomie basenu morskiego, oraz rozwój terytorialny zrównoważonych i odpornych społeczności nadbrzeżnych, wysp ***i*** regionów najbardziej oddalonych.

wyłącznych kompetencji UE, ochronę i odbudowę morskiej różnorodności biologicznej, zarządzanie działalnością w zakresie rybołówstwa i akwakultury mające na celu nadanie tym sektorom zrównoważonego charakteru i odporności oraz innowacje w tym zakresie, działania w zakresie wdrażania WPRyb, odnowę pokoleń, wiedzę o oceanach i ich obserwację, bezpieczeństwo morskie, bezpieczeństwo żywnościowe, rozwój i zwiększanie skali konkurencyjnej i zrównoważonej niebieskiej gospodarki, w tym m.in. energii morskiej i oceanicznej, biotechnologii i odsalania, ochronę podwodnego i przybrzeżnego dziedzictwa kulturowego, wspieranie innych sektorów i gałęzi przemysłu niebieskiej gospodarki w dążeniu do osiągnięcia neutralności klimatycznej, wdrażanie inteligentnych i bezemisyjnych rozwiązań w oparciu o naukę oraz strategię badań i innowacji w dziedzinie oceanów, a także wsparcie planowania przestrzennego obszarów morskich i regionalnej współpracy morskiej na poziomie basenu morskiego, oraz rozwój terytorialny zrównoważonych i odpornych społeczności nadbrzeżnych, wysp***,*** regionów najbardziej oddalonych ***i terytoriów zamorskich***.

Or. en

Poprawka 6

Wniosek dotyczący rozporządzenia
Motyw 5

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
(5) Łodziowe rybołówstwo przybrzeżne ***jest prowadzone przez morskie i śródlądowe statki rybackie o długości całkowitej poniżej 12 metrów i niekorzystające z ciągnionych narzędzi połowowych oraz przez rybaków z brzegu, w tym zbieraczy skorupiaków. Sektor ten***	(5) Łodziowe rybołówstwo przybrzeżne ***obejmuje*** prawie 75 % wszystkich statków rybackich zarejestrowanych w Unii i prawie połowę zatrudnienia w sektorze rybołówstwa i jest ważną częścią struktury gospodarczej obszarów przybrzeżnych. Podmioty

stanowi prawie 75 % wszystkich statków rybackich zarejestrowanych w Unii i prawie połowę zatrudnienia w sektorze rybołówstwa i jest ważną częścią struktury gospodarczej obszarów przybrzeżnych. Podmioty łodziowego rybołówstwa przybrzeżnego są szczególnie uzależnione od zdrowych stad ryb jako głównego źródła przychodów. W związku z tym szczególne potrzeby łodziowego rybołówstwa przybrzeżnego oraz wkład w zrównoważenie środowiskowe, gospodarcze i społeczne operacji połowowych, określone w rozporządzeniu (UE) nr 1380/2013 w sprawie WPRyb, należy uwzględnić w planach partnerstwa krajowego i regionalnego (planach PKR), jak określono w art. 22 [rozporządzenia PPKR].

łodziowego rybołówstwa przybrzeżnego są szczególnie uzależnione od ***dostępu do obszarów połowowych i*** zdrowych stad ryb jako głównego źródła przychodów. W związku z tym szczególne potrzeby łodziowego rybołówstwa przybrzeżnego oraz wkład w zrównoważenie środowiskowe, gospodarcze i społeczne operacji połowowych, określone w rozporządzeniu (UE) nr 1380/2013 w sprawie WPRyb, należy uwzględnić w planach partnerstwa krajowego i regionalnego (planach PKR), jak określono w art. 22 [rozporządzenia PPKR].

Or. en

Poprawka 7

Wniosek dotyczący rozporządzenia
Motyw 6

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
(6) Aby ***wesprzeć zrównoważone praktyki połowowe*** państwa członkowskie powinny dążyć do ***preferencyjnego traktowania podmiotów*** tradycyjnego łodziowego rybołówstwa przybrzeżnego ***poprzez maksymalną intensywność*** pomocy w wysokości 100 %.	(6) Aby ***zmodernizować flotę, poprawić warunki pracy i bezpieczeństwo na statkach oraz wspierać inwestycje w technologie unijne sprzyjające zrównoważonym praktykom połowowym,*** państwa członkowskie powinny dążyć do ***zapewnienia podmiotom gospodarczym, w szczególności podmiotom*** tradycyjnego łodziowego rybołówstwa przybrzeżnego***, maksymalnej intensywności*** pomocy w wysokości 100 %.

Or. en

Poprawka 8

Wniosek dotyczący rozporządzenia
Motyw 7

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
(7) Państwa członkowskie powinny uwzględnić w swoich planach PKR działania określone ***w Europejskim pakcie na rzecz wszechoceanu*** na rzecz ochrony i odbudowy morskich zasobów biologicznych, odbudowy morskiej różnorodności biologicznej, zarządzania zrównoważoną działalnością w zakresie rybołówstwa i akwakultury oraz innowacji w tym zakresie, w oparciu o innowacyjne rozwiązania opracowane w ramach badań naukowych i nauki, bezpieczeństwo morskie, rozwój konkurencyjnej i zrównoważonej niebieskiej gospodarki, ochronę i wzmocnienie pozycji społeczności nadbrzeżnych i wysp oraz promowanie regionalnej współpracy morskiej na poziomie basenów morskich.	(7) Państwa członkowskie powinny uwzględnić w swoich planach PKR działania określone ***we wspólnej polityce rybołówstwa i innych politykach związanych z oceanami*** na rzecz ochrony i odbudowy morskich zasobów biologicznych, odbudowy morskiej różnorodności biologicznej, zarządzania zrównoważoną działalnością w zakresie rybołówstwa i akwakultury oraz innowacji w tym zakresie, w oparciu o ***infrastrukturę,*** innowacyjne rozwiązania opracowane w ramach badań naukowych i nauki, bezpieczeństwo morskie ***i żywnościowe, dyplomację w dziedzinie mórz i oceanów opartą na mnożeniu umów międzynarodowych, umów o partnerstwie w sprawie zrównoważonych połowów i umów handlowych***, rozwój konkurencyjnej i zrównoważonej niebieskiej gospodarki, ochronę ***zainteresowanych stron*** i ***przedsiębiorstw unijnych,*** wzmocnienie pozycji społeczności nadbrzeżnych i wysp oraz promowanie regionalnej współpracy morskiej na poziomie basenów morskich.

Or. en

Poprawka 9

Wniosek dotyczący rozporządzenia
Motyw 7 a (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
	(7a) Proces zatwierdzania przez Komisję planów PKR powinien odbywać się z poszanowaniem odrębnych kompetencji władz krajowych, regionalnych i lokalnych. Obejmuje to ich rolę w programowaniu i wdrażaniu

programów wsparcia oraz zarządzaniu nimi, w pełnej zgodności z wewnętrznymi ramami konstytucyjnymi każdego państwa członkowskiego.

Or. en

Poprawka 10

Wniosek dotyczący rozporządzenia
Motyw 8

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
(8) ***Powinna istnieć możliwość wspierania działań związanych*** z rybołówstwem, akwakulturą i niebieską gospodarką, które przyczyniają się do osiągnięcia celów Unii w zakresie środowiska i łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej, w tym transformacji energetycznej ***we wszystkich*** sektorach.	(8) ***Państwa członkowskie powinny wspierać działania związane*** z rybołówstwem, akwakulturą i niebieską gospodarką, które przyczyniają się do ***konkurencyjności, gospodarki i zatrudnienia Unii, żywotności terytoriów europejskich, do*** osiągnięcia celów Unii w zakresie środowiska i łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej, ***do strategicznej autonomii Unii,*** w tym transformacji energetycznej ***w tych*** sektorach***, a także do obecności, dyplomacji i „miękkiej" siły Unii na oceanach***.

Or. en

Poprawka 11

Wniosek dotyczący rozporządzenia
Motyw 8 a (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
	(8a) Państwa członkowskie określają i stosują przepisy sektorowe określające, czy wykonalne lub właściwe jest stosowanie zasady „nie czyń poważnych szkód" w odniesieniu do działalności w zakresie rybołówstwa i akwakultury oraz powiązanej działalności, aby uniknąć

jakiejkolwiek interpretacji prawnej, która mogłaby ograniczyć finansowanie tych działań. Ponadto w przypadku stosowania zasady „nie czyń poważnych szkód" należy uwzględnić wpływ rozwiązań alternatywnych na szczeblu globalnym, zwłaszcza jeżeli mają one wpływ większy niż unijny, taki jak środowiskowe, gospodarcze i społeczne skutki przywozu produktów akwakultury.

Or. en

Poprawka 12

Wniosek dotyczący rozporządzenia
Motyw 8 b (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
	(8b) Państwa członkowskie powinny również określić, czy stosowanie zasady równości płci jest wykonalne lub właściwe w świetle trudności, z jakimi borykają się niektóre kluczowe sektory, w tym rybołówstwo i rolnictwo, w zakresie przyciągania pracowników i odnowy pokoleń.

Or. en

Poprawka 13

Wniosek dotyczący rozporządzenia
Motyw 8 c (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
	(8c) W przypadku stosowania zasady „nie czyń poważnych szkód" zaproponowanej przez Komisję państwa członkowskie powinny wziąć pod uwagę potrzebę osiągnięcia celów określonych dla danych programów lub instrumentów zgodnie ze strategicznymi priorytetami

Unii, potrzebę unikania powielania obowiązków lub ustanawiania jakichkolwiek nowych obowiązków wykraczających poza obowiązujące przepisy Unii, wysoki poziom ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska przewidziany w obowiązujących przepisach Unii, obciążenie administracyjne i sprawozdawcze organów i beneficjentów, ścieżki dekarbonizacji i strategie transformacji energetycznej danych sektorów oraz zasadę proporcjonalności. Działalność w zakresie rybołówstwa i akwakultury, która już spełnia wymogi wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb), należy uznać za zgodną z zasadą „nie czyń poważnych szkód”.

Or. en

Poprawka 14

Wniosek dotyczący rozporządzenia
Motyw 9

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
(9) Wspólna organizacja rynków obejmująca produkty rybołówstwa i akwakultury, ustanowiona rozporządzeniem (UE) nr 1379/2013, jest kluczowym filarem wspólnej polityki rybołówstwa i odgrywa istotną rolę w zapewnianiu stabilności i przejrzystości unijnych rynków rybołówstwa i akwakultury. W tym celu państwa członkowskie uwzględniają w swoich planach PKR wsparcie, w szczególności w zakresie tworzenia i wzmacniania organizacji producentów, wdrażania i egzekwowania norm handlowych, gromadzenia i rozpowszechniania danych rynkowych na szczeblu krajowym.	(9) Wspólna organizacja rynków obejmująca produkty rybołówstwa i akwakultury, ustanowiona rozporządzeniem (UE) nr 1379/2013, jest kluczowym filarem wspólnej polityki rybołówstwa i odgrywa istotną rolę w zapewnianiu stabilności***, przewidywalności*** i przejrzystości unijnych rynków rybołówstwa i akwakultury. W tym celu państwa członkowskie uwzględniają w swoich planach PKR wsparcie, w szczególności w zakresie ***prostszych i bardziej ukierunkowanych WRF, które zapewniają właściwą równowagę między zachętami, inwestycjami i regulacjami, a także między pewną stabilnością cen dla unijnych konsumentów a zapewnieniem wystarczających dochodów rybakom i producentom akwakultury, jak również w***

zakresie globalnego łańcucha wartości w Unii, który jest wystarczająco atrakcyjny, aby umożliwić wymianę pokoleń, oraz tworzenia i wzmacniania organizacji producentów, wdrażania i egzekwowania norm handlowych, gromadzenia i rozpowszechniania danych rynkowych na szczeblu krajowym.

Or. en

Poprawka 15

Wniosek dotyczący rozporządzenia
Motyw 10

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
(10) Decyzje podejmowane w ramach wspólnej polityki rybołówstwa są oparte na podstawach naukowych ***oraz na*** przeprowadzaniu odpowiednich kontroli i braku tolerancji dla nielegalnych, nieraportowanych i nieuregulowanych połowów. Należy wspierać państwa członkowskie ***we wdrażaniu*** odpowiednich przepisów UE ***i zapewnianiu planowania działań*** w tych obszarach,	(10) Decyzje podejmowane w ramach wspólnej polityki rybołówstwa są oparte na podstawach naukowych***, konsultacjach z odpowiednimi zainteresowanymi stronami,*** przeprowadzaniu odpowiednich kontroli i braku tolerancji dla nielegalnych, nieraportowanych i nieuregulowanych połowów. Należy wspierać państwa członkowskie ***w usprawnianiu gromadzenia danych i opinii naukowych, które są niezbędne do opracowywania i wdrażania właściwych*** odpowiednich przepisów UE***, oraz w dopilnowaniu, aby działania*** w tych obszarach ***były prowadzone lub planowane w perspektywie krótko- i długoterminowej***,

Or. en

Poprawka 16

Wniosek dotyczący rozporządzenia
Artykuł 1 – ustęp 1 – akapit 1

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
W niniejszym rozporządzeniu ustanawia	W niniejszym rozporządzeniu ustanawia

się szczególne warunki wdrażania wsparcia unijnego zgodnie z celami ogólnymi określonymi w art. 2 rozporządzenia (UE) [Fundusz PKR], w szczególności jego lit. d). Wsparcie unijne przyczynia się ***do działań określonych w Europejskim pakcie na rzecz wszechoceanu oraz*** do wdrażania wspólnej polityki rybołówstwa.	się szczególne warunki wdrażania wsparcia unijnego zgodnie z celami ogólnymi określonymi w art. 2 rozporządzenia XX [Fundusz PKR], w szczególności jego lit. d). Wsparcie unijne przyczynia się ***w pierwszej kolejności*** do wdrażania wspólnej polityki rybołówstwa.

Or. en

Poprawka 17

Wniosek dotyczący rozporządzenia
Artykuł 1 – ustęp 1 – akapit 2

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
Przedmiotowe wsparcie unijne będzie udzielane w ramach Funduszu Partnerstwa Krajowego i Regionalnego zgodnie z przepisami regulującymi ten fundusz określonymi w rozporządzeniu (UE) [...] [Fundusz Partnerstwa Krajowego i Regionalnego].	Przedmiotowe wsparcie unijne będzie udzielane w ramach ***Funduszu Konkurencyjności, Instrumentu „Globalny wymiar Europy" oraz*** Funduszu Partnerstwa Krajowego i Regionalnego zgodnie z przepisami regulującymi ten fundusz określonymi w rozporządzeniu (UE) [...] [Fundusz Partnerstwa Krajowego i Regionalnego].

Or. en

Poprawka 18

Wniosek dotyczący rozporządzenia
Artykuł 2

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
Artykuł 2	***skreśla się***
Wsparcie wspólnej polityki rybołówstwa, Europejskiego paktu na rzecz wszechoceanu oraz unijnej polityki morskiej i polityki akwakultury	
1. Wsparcie wspólnej polityki rybołówstwa, Europejskiego paktu na	

rzecz wszechoceanu oraz unijnej polityki morskiej i polityki akwakultury wspiera ogólne cele określone w art. 2 lit. d) [rozporządzenie PPKR].

Or. en

Poprawka 19

Wniosek dotyczący rozporządzenia
Artykuł 3 – tytuł

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
Wsparcie na rzecz wspólnej polityki rybołówstwa***, Europejskiego paktu na rzecz wszechoceanu*** oraz unijnej polityki morskiej i polityki akwakultury	Wsparcie na rzecz wspólnej polityki rybołówstwa oraz unijnej polityki morskiej i polityki akwakultury

Or. en

Poprawka 20

Wniosek dotyczący rozporządzenia
Artykuł 3 – ustęp -1 (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
	-1. Wsparcie wspólnej polityki rybołówstwa oraz unijnej polityki morskiej i polityki akwakultury wspiera ogólne cele określone w art. 2 lit. d) [rozporządzenia PPKR].

Or. en

Poprawka 21

Wniosek dotyczący rozporządzenia
Artykuł 3 – ustęp 1

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*

1. Państwa członkowskie uwzględniają w swoich planach PKR szczególne potrzeby rybołówstwa**,** akwakultury ***i społeczności nadbrzeżnych, a w szczególności tradycyjnego łodziowego*** rybołówstwa ***przybrzeżnego***, zgodnie z art. 22 ust. 2 lit. ***i)*** [rozporządzenia PPKR].	1. Państwa członkowskie uwzględniają w swoich planach PKR ***w pierwszej kolejności*** szczególne potrzeby rybołówstwa ***i*** akwakultury***, w tym*** rybołówstwa ***małoskalowego***, zgodnie z art. 22 ust. 2 lit. ***g) ppkt (iii)*** [rozporządzenia PPKR]***, a także wszelkich działań i społeczności zależnych od tych działań, takich jak społeczności nadbrzeżne lub regiony najbardziej oddalone i terytoria zamorskie***.

Or. en

Poprawka 22

Wniosek dotyczący rozporządzenia
Artykuł 3 – ustęp 2

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
2. Państwa członkowskie uwzględniają w swoich planach PKR wkład w zrównoważenie środowiskowe, gospodarcze i społeczne operacji połowowych ***oraz równowagę między zdolnością połowową flot a dostępnymi uprawnieniami do połowów zgłaszanymi corocznie przez państwa członkowskie*** zgodnie z ***art. 22 ust. 2 rozporządzenia*** (UE) nr 1380/2013.	2. Państwa członkowskie uwzględniają w swoich planach PKR wkład w zrównoważenie środowiskowe, gospodarcze i społeczne operacji połowowych zgodnie z ***rozporządzeniem*** (UE) nr 1380/2013.

Or. en

Poprawka 23

Wniosek dotyczący rozporządzenia
Artykuł 3 – ustęp 2 – akapit 1 a (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
	Państwa członkowskie realizują programy i działania – jeżeli jest to wykonalne i właściwe zgodnie z odpowiednimi przepisami sektorowymi – z

uwzględnieniem zasady równości płci i zgodnie z odpowiednią metodologią uwzględniania aspektu płci.

Or. en

Poprawka 24

Wniosek dotyczący rozporządzenia
Artykuł 3 – ustęp 4

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
4. Wniosek o wsparcie złożony przez wnioskodawcę jest niedopuszczalny co najmniej przez okres określony w akcie delegowanym, o którym mowa w art. XX rozporządzenia XX [Fundusz PKR] (system kontroli odpowiedzialnego prowadzenia gospodarstwa i wspólnej polityki rybołówstwa), jeżeli właściwy organ stwierdził, że dany wnioskodawca:	***skreśla się***
a) dopuścił się poważnego naruszenia określonego w art. 42 rozporządzenia Rady (WE) nr 1005/2008 lub w art. 90 rozporządzenia (WE) nr 1224/2009 lub w innych aktach prawnych przyjętych przez Parlament Europejski i Radę w ramach WPRyb;	
b) był zaangażowany w działalność statku rybackiego wpisanego do unijnego wykazu statków NNN zgodnie z art. 40 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 1005/2008, zarządzał takim statkiem lub był jego właścicielem lub był zaangażowany w działalność statku pływającego pod banderą jednego z państw uznanych za niewspółpracujące państwa trzecie zgodnie z art. 33 tego rozporządzenia, zarządzał takim statkiem lub był jego właścicielem; lub	
c) popełnił którekolwiek z przestępstw przeciwko środowisku określonych w art. 3 i 4 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/99/WE, w przypadku gdy składany wniosek	

o wsparcie dotyczy konkretnych działań w dziedzinie akwakultury.

Na potrzeby weryfikacji, o której mowa w akapicie pierwszym lit. a) niniejszego ustępu, państwo członkowskie przedstawia, na wniosek innego państwa członkowskiego, informacje zawarte w swoim krajowym rejestrze naruszeń przepisów, o którym mowa w art. 93 rozporządzenia nr (WE) 1224/2009.

Or. en

Poprawka 25

Wniosek dotyczący rozporządzenia
Artykuł 3 – ustęp 4 a (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
	4a. Komisja, państwa członkowskie lub właściwe organy opierają kwalifikowalność działania w ramach budżetu wyłącznie na przepisach sektorowych i nie są ograniczone definicją zakresów interwencji ani stosowaniem zasad horyzontalnych, które ustanawia się wyłącznie do celów monitorowania wydatków i monitorowania wykonania budżetu.
	Państwa członkowskie nie mogą wykorzystywać ram monitorowania wydatków budżetowych i ram wykonania budżetu jako warunku dostępu do finansowania ani nie mogą ich wykorzystywać do określania czy ograniczania przydziału, podziału lub wdrażania ani do wpływania na przydział, podział lub wdrażanie finansowania unijnego między administracjami lub na rzecz beneficjentów.
	Państwa członkowskie określają i stosują przepisy sektorowe określające, czy wykonalne lub właściwe jest stosowanie zasady „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do działalności w zakresie

rybołówstwa i akwakultury oraz powiązanej działalności, aby uniknąć jakiejkolwiek interpretacji prawnej, która mogłaby ograniczyć finansowanie tych działań. W przypadku stosowania zasady „nie czyń poważnych szkód" uwzględnia się wpływ rozwiązań alternatywnych na szczeblu globalnym, zwłaszcza jeżeli mają one wpływ większy niż unijny, taki jak środowiskowe, gospodarcze i społeczne skutki przywozu produktów akwakultury.

Państwa członkowskie określają również, czy stosowanie zasady równości płci jest wykonalne lub właściwe w świetle trudności, z jakimi borykają się niektóre kluczowe sektory, w tym rybołówstwo i rolnictwo, w zakresie przyciągania pracowników i odnowy pokoleń.

W przypadku stosowania zasady „nie czyń poważnych szkód" zaproponowanej przez Komisję państwa członkowskie biorą pod uwagę potrzebę osiągnięcia celów określonych dla danych programów lub instrumentów zgodnie ze strategicznymi priorytetami Unii, potrzebę unikania powielania obowiązków lub ustanawiania jakichkolwiek nowych obowiązków wykraczających poza obowiązujące przepisy Unii, wysoki poziom ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska przewidziany w obowiązujących przepisach Unii, obciążenie administracyjne i sprawozdawcze organów i beneficjentów, ścieżki dekarbonizacji i strategie transformacji energetycznej danych sektorów oraz zasadę proporcjonalności. Działalność w zakresie rybołówstwa i akwakultury, która już spełnia wymogi wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb), uznaje się za zgodną z zasadą „nie czyń poważnych szkód".

Ramy monitorowania wydatków i ramy wykonania ustanowione rozporządzeniem 2025/0545 nie mają zastosowania do interwencji dotyczących rybołówstwa wdrażanych w regionach najbardziej

oddalonych w rozumieniu art. 349 TFUE. W odniesieniu do tych interwencji państwa członkowskie ustanawiają odpowiednio uzasadnione dostosowane wskaźniki, aby uwzględnić ograniczenia właściwe dla regionów najbardziej oddalonych, o których mowa w art. 349 TFUE.

Or. en

Poprawka 26

Wniosek dotyczący rozporządzenia
Artykuł 3 a (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
	Artykuł 3a
	Definicje
	Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:
	1) „łodziowe rybołówstwo przybrzeżne" oznacza działalność połowową prowadzoną przez:
	a) statki rybackie, które spełniają co najmniej trzy z następujących kryteriów:
	(i) ich długość całkowita nie przekracza 12 metrów;
	(ii) prowadzą działalność wyłącznie na wodach terytorialnych państwa bandery;
	(iii) ich rejsy połowowe trwają krócej niż 24 godziny od wyjścia z portu do powrotu do portu;
	(iv) ich załoga składa się z nie więcej niż czterech osób;
	(v) stosują selektywne narzędzia połowowe o niewielkim wpływie na środowisko;
	b) rybaków łowiących z brzegu, w tym zbieraczy skorupiaków;
	2) „rybak" oznacza każdą osobę fizyczną zajmującą się zarobkową działalnością

połowową, uznaną przez dane państwo członkowskie, w tym rybaków łowiących z brzegu, takich jak zbieracze skorupiaków;

3) „połowy" oznaczają każdą osobę fizyczną zajmującą się zarobkową działalnością połowową, uznaną przez dane państwo członkowskie;

4) „zrównoważona niebieska gospodarka" oznacza wszystkie sektorowe i międzysektorowe działania gospodarcze prowadzone na całym jednolitym rynku, związane z oceanem, morzami, wybrzeżami i wodami śródlądowymi, w tym w regionach wyspiarskich i najbardziej oddalonych oraz państwach śródlądowych Unii, obejmujące sektory wschodzące i nierynkowe towary i usługi, które to działania zapewniają środowiskową, społeczną i gospodarczą zrównoważoność w długiej perspektywie i są spójne z celami zrównoważonego rozwoju, w szczególności z celem nr 14, oraz z przepisami Unii w zakresie środowiska;

5) „polityka morska" oznacza politykę unijną, której celem jest wspieranie zintegrowanego i spójnego procesu decyzyjnego, by zmaksymalizować zrównoważony rozwój, wzrost gospodarczy i spójność społeczną w Unii, w szczególności na obszarach przybrzeżnych i wyspiarskich oraz w regionach najbardziej oddalonych, jak również w sektorach zrównoważonej niebieskiej gospodarki, za pomocą spójnej polityki dotyczącej spraw morskich oraz odpowiedniej współpracy międzynarodowej, spójnej polityki morskiej i odpowiedniej współpracy międzynarodowej;

6) „ochrona na morzu i nadzór morski" oznaczają działania prowadzone w celu zrozumienia, w stosownych przypadkach zapobiegania oraz zarządzania w sposób kompleksowy w odniesieniu do wszystkich zdarzeń i działań związanych z obszarem morskim, które mogłyby mieć wpływ na

bezpieczeństwo morskie i ochronę na morzu, egzekwowanie prawa, obronność, kontrolę granic, ochronę środowiska morskiego, kontrolę rybołówstwa, handel i interes gospodarczy Unii;

7) „europejska sieć informacji i obserwacji środowiska morskiego" lub „EMODnet" oznacza partnerstwo, w ramach którego gromadzi się dane i metadane morskie, aby te rozproszone zasoby były bardziej dostępne i funkcjonalne z punktu widzenia użytkowników publicznych i prywatnych dzięki zapewnieniu zweryfikowanych pod kątem jakości, interoperacyjnych i zharmonizowanych danych morskich;

8) „planowanie przestrzenne obszarów morskich" oznacza proces, w ramach którego właściwe organy państw członkowskich analizują i organizują działalność ludzką na obszarach morskich, aby osiągnąć cele ekologiczne, gospodarcze i społeczne;

9) „obserwacja oceanu" oznacza fundament całej wiedzy o morzu. Stanowi podstawę zrozumienia ekosystemów morskich i czynników, które na nie wpływają. Dostarcza kluczowych danych na potrzeby prognozowania pogody, strategii łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej, monitorowania ekstremalnych zdarzeń, bezpieczeństwa cywilnego (stan morza, powodzie), żeglugi morskiej, energii morskiej, rybołówstwa i akwakultury oraz – w coraz większym stopniu – bezpieczeństwa i obrony. Stanowi ona podstawę podejmowania decyzji w oparciu o dowody i dostarcza kluczowych informacji na temat tego, w jaki sposób działalność człowieka wpływa na zdrowie oceanu i jakie znaczenie ma ocean dla społeczeństw.

Or. en

Uzasadnienie

Przeniesiono z art. 4 wniosku dotyczącego PPKR (2025/0240(COD)).

Poprawka 27

Wniosek dotyczący rozporządzenia
Artykuł 3 b (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
	Artykuł 3b
	Warunkowość reform i zakres działań sektorowych
	Wymogi i zalecenia dotyczące poszczególnych polityk sektorowych mają zastosowanie wyłącznie do środków zawartych w rozdziale dotyczącym tej polityki. W żadnym przypadku nie mogą być rozszerzane na środki z innych obszarów. Finansowanie Unii w ramach zarządzania dzielonego może być uzależnione od osiągnięcia kamieni milowych i wartości docelowych powiązanych z określonymi reformami na poziomie krajowym wyłącznie wówczas, gdy zostanie wykazane, że takie reformy są proporcjonalne, właściwie skalibrowane, pozostają w bezpośrednim i możliwym do wykazania związku z celami odpowiednich polityk Unii oraz są ustanowione na właściwym poziomie kompetencji.
	Władze regionalne i lokalne, a także inni beneficjenci, nie mogą być karani, ich finansowanie nie może być zawieszane ani ograniczane, ani też nie mogą być pociągani do odpowiedzialności za niewdrożenie reform, które należą wyłącznie do szczebla krajowego i wykraczają poza zakres ich kompetencji lub odpowiedzialności. Reformy krajowe mogą przewidywać warunki dotyczące inwestycji na poziomie niższym niż krajowy wyłącznie w przypadku, gdy wywierają one bezpośredni wpływ lokalny

przyczyniający się do realizacji celów polityki spójności lub przynoszący wyraźne korzyści transgraniczne dla całej Unii.

Przy ustalaniu tego bezpośredniego wpływu lokalnego władze regionalne i lokalne określają, czy dane reformy wywierają taki wpływ. Ponadto władze regionalne i lokalne mogą uzgodnić, że reformy lub działania na szczeblu niższym niż krajowy przewidują warunki dotyczące konkretnych kamieni milowych i wartości docelowych, pod warunkiem że takie porozumienie zostanie przyjęte zgodnie z ramami instytucjonalnymi i przepisami dotyczącymi wielopoziomowego sprawowania rządów każdego państwa członkowskiego.

Or. en

Poprawka 28

Wniosek dotyczący rozporządzenia
Artykuł 3 c (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
	Artykuł 3c
	Budżet
	Pulę środków finansowych przeznaczoną na rybołówstwo i akwakulturę przydziela się w następujący sposób:
	1) co najmniej 7 290 000 000 EUR przydziela się na środki określone w pkt 6 niniejszego artykułu;
	2) co najmniej 6 500 000 000 EUR przydziela się na interwencje wymienione w art. 3d niniejszego rozporządzenia;
	3) co najmniej 71 933 000 000 EUR przydziela się na instrument, o którym mowa w tytule IV [rozporządzenia PPKR]; kwotę minimum 1 000 000 000 EUR przydziela się w ramach Instrumentu UE

na działania Unii wspierające wdrażanie wspólnej polityki rybołówstwa;

4) udział procentowy wkładu krajowego odpowiadającego interwencjom, o których mowa w art. 3d niniejszego rozporządzenia, nie może być niższy niż 30 %, z wyjątkiem rekompensaty za dodatkowe koszty w regionach najbardziej oddalonych, w którym to przypadku nie będzie wkładu krajowego;

5) państwa członkowskie mogą zezwolić na prywatne współfinansowanie interwencji wspieranych w ramach planu, pod warunkiem że takie wkłady zostaną uruchomione w sposób spójny z celami planu w zakresie rozwoju terytorialnego, przy zapewnieniu, aby inwestycje prywatne przyczyniały się do długoterminowego rozwoju regionalnego, wzmacniały lokalne ekosystemy gospodarcze i wspierały cele spójności, a nie krótkoterminowe interesy handlowe. Wkłady prywatne muszą być przejrzyste, identyfikowalne i zgodne z zasadami pomocy państwa i kryteriami interesu publicznego;

6) państwa członkowskie rozważają również wykorzystanie Europejskiego Funduszu Konkurencyjności do realizacji długoterminowych celów przemysłowych związanych z infrastrukturą lub modernizacją lub dekarbonizacją floty rybackiej;

7) przydziały, o których mowa w niniejszym artykule, stanowią minimalną krajową pulę środków finansowych i nie mogą być zmniejszane, przekierowywane ani przekazywane na inne obszary polityki w planie PKR.

Or. en

Poprawka 29

Wniosek dotyczący rozporządzenia

Artykuł 3 d (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
	Artykuł 3d
	Rodzaje interwencji w ramach wspólnej polityki rybołówstwa
	Interwencje w ramach wspólnej polityki rybołówstwa obejmują:
	1) wspieranie zrównoważonego rybołówstwa i akwakultury oraz odbudowy, ochrony i zachowania żywych zasobów wodnych, różnorodności biologicznej i ekosystemów wodnych w związku z potrzebami rybołówstwa i akwakultury, w tym tymczasowe i trwałe zaprzestanie działalności, transformację energetyczną, odnowę floty i odnowę pokoleń w sektorze rybołówstwa i akwakultury, a także środki mające na celu poprawę bezpieczeństwa i warunków życia na statkach;
	2) wspieranie innowacji w zakresie bardziej selektywnych praktyk połowowych oraz zachowania, ochrony i odbudowy wodnej różnorodności biologicznej i ekosystemów wodnych;
	3) wsparcie na rzecz wspólnej organizacji rynku;
	4) wsparcie dla rybaków lub producentów produktów akwakultury służące zrekompensowaniu podmiotom działającym w sektorze rybołówstwa i akwakultury utraconych dochodów lub dodatkowych kosztów oraz zapewnieniu rekompensaty uznanym organizacjom producentów i zrzeszeniom organizacji producentów, które składują produkty rybołówstwa wymienione w załączniku II do rozporządzenia (UE) nr 1379/2013, pod warunkiem że produkty te składuje się zgodnie z art. 30 i 31 tego rozporządzenia;
	5) wsparcie dla producentów produktów rybołówstwa i akwakultury, którzy napotykają szczególne trudności, takie jak trudności powodowane przez gatunki

inwazyjne i chronione drapieżniki;

6) wsparcie dla sektora konserw i przetwórstwa;

7) wspieranie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, w szczególności rybackich lokalnych grup działania (RLGD);

8) wspieranie działań marketingowych promujących konsumpcję produktów rybołówstwa i akwakultury.

Or. en

Uzasadnienie

Przeniesiono z art. 35 ust. 11 wniosku dotyczącego PPKR (2025/0240(COD)).

Poprawka 30

Wniosek dotyczący rozporządzenia
Artykuł 3 e (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
	Artykuł 3e
	Program POSEI w dziedzinie rybołówstwa dla regionów najbardziej oddalonych
	1. Państwa członkowskie przyjmują szczególne środki w dziedzinie rybołówstwa i akwakultury – „program POSEI w dziedzinie rybołówstwa" – w celu zaradzenia trudnościom wynikającym ze specyfiki regionów najbardziej oddalonych, w szczególności z ich oddalenia, wyspiarskiego charakteru, niewielkich rozmiarów, trudnej topografii i klimatu, a także zależności gospodarczej od ograniczonej liczby produktów w regionach Unii, o których mowa w art. 349 TFUE. Środki te mają na celu:
	a) zapewnianie dostarczania regionom najbardziej oddalonym podstawowych produktów rybołówstwa i akwakultury przeznaczonych do spożycia przez ludzi lub do przetworzenia, a także nakładów

niezbędnych do prowadzenia działalności połowowej, poprzez zmniejszenie dodatkowych kosztów związanych z najbardziej odległym położeniem, bez wpływu na lokalną produkcję lub jej rozwój;

b) zrównoważone utrzymanie i rozwijanie łańcucha dostaw w sektorze rybołówstwa i akwakultury, w tym produkcji, przetwarzania i wprowadzania do obrotu produktów lokalnych;

c) przyczynianie się, w stosownych przypadkach, do finansowania odnowy flot rybackich w tych regionach.

2. Program POSEI w dziedzinie rybołówstwa obejmuje:

a) harmonogram wdrażania i orientacyjną roczną tabelę finansową z podsumowaniem zasobów, które mają zostać uruchomione;

b) uzasadnienie zgodności i spójności poszczególnych środków programu, a także kryteria ilościowe i wskaźniki stosowane do monitorowania i oceny;

c) przepisy zapewniające skuteczne wdrażanie;

d) wyznaczenie właściwych organów i podmiotów odpowiedzialnych za realizację programu oraz wyznaczenie, na odpowiednich szczeblach, powiązanych organów lub podmiotów oraz partnerów społeczno-gospodarczych, a także wyniki przeprowadzonych konsultacji. Środki zaproponowane przez państwa członkowskie w ich programie POSEI w dziedzinie rybołówstwa są przed wdrożeniem zatwierdzane przez Komisję.

3. Minimalna kwota przeznaczona na te środki wynosi 362 000 000 EUR.

4. Państwa członkowskie mogą przyznać dodatkowe środki finansowe na realizację programów POSEI w dziedzinie rybołówstwa. Pomoc taka może mieć formę pomocy operacyjnej na produkcję, przetwarzanie i wprowadzanie do obrotu

produktów rybołówstwa i akwakultury w celu złagodzenia szczególnych ograniczeń tych regionów związanych z ich izolacją, wyspiarskim charakterem lub oddaleniem. W takim przypadku państwa członkowskie zgłaszają pomoc państwa Komisji, która może ją zatwierdzić na mocy niniejszego rozporządzenia w ramach każdego programu POSEI w dziedzinie rybołówstwa. Tak zgłoszona pomoc państwa uznawana jest za zgłoszoną w rozumieniu art. 108 ust. 3 zdanie pierwsze TFUE.

Or. en

Poprawka 31

Wniosek dotyczący rozporządzenia
Artykuł 3 f (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
	Artykuł 3f
	Płatności kryzysowe dla rybaków i producentów produktów akwakultury w sytuacjach nadzwyczajnych
	1. Państwa członkowskie mogą przyznawać płatności kryzysowe rybakom i producentom produktów akwakultury dotkniętym wyjątkowymi sytuacjami nadzwyczajnymi, takimi jak: klęski żywiołowe, niekorzystne zjawiska klimatyczne, katastrofy lub inne sytuacje kryzysowe. Płatności takie mają na celu zapewnienie ciągłości działalności w zakresie rybołówstwa lub akwakultury lub powiązanej działalności i podlegają warunkom określonym w niniejszym artykule i doprecyzowanym przez państwa członkowskie.
	2. Pomoc przyznawana na podstawie niniejszego artykułu jest uzależniona od formalnego potwierdzenia przez właściwy organ państwa członkowskiego, że miała miejsce wyjątkowa sytuacja

nadzwyczajna, taka jak klęska żywiołowa, niekorzystne zjawisko klimatyczne, katastrofa lub inna sytuacja kryzysowa, zgodnie z definicjami tych pojęć przyjętymi w danym państwie członkowskim, oraz że wystąpienie takiej sytuacji spowodowało znaczne zakłócenia w dostępie do produktów rybołówstwa i akwakultury oraz w podaży tych produktów i popycie na nie, od których zależą podmioty gospodarcze, o których mowa w ust. 1, lub spowodowało znaczny wzrost wydatków operacyjnych tych podmiotów.

Sytuacje, o których mowa w akapicie pierwszym, obejmują w szczególności:

a) tymczasowe zaprzestanie działalności na podstawie środków, o których mowa w art. 7 ust. 1 lit. a), b), c), i) oraz j) rozporządzenia (UE) nr 1380/2013, lub równoważnych mających zastosowanie środków ochronnych przyjętych przez regionalne organizacje ds. zarządzania rybołówstwem;

b) tymczasowe zaprzestanie działalności zgodnie z art. 12 i 13 rozporządzenia (UE) nr 1380/2013;

c) tymczasowe zaprzestanie działalności w wyniku nieprzestrzegania przez państwo trzecie lub terytorium zobowiązań międzynarodowych lub przerwania stosowania umowy międzynarodowej; oraz

d) tymczasowe zaprzestanie działalności w wyniku występowania gatunków inwazyjnych.

3. Uznaje się, że podmioty gospodarcze są zależne od produktów rybołówstwa i akwakultury, jeżeli produkty lub działalność, których dotyczy sytuacja, stanowiły co najmniej 30 % ich średniej rocznej działalności handlowej z poprzednich trzech lat lub średniej z trzech lat wyliczonej na podstawie pięciu wcześniejszych lat, z wyłączeniem wartości najwyższej i najniższej.

	4. Państwa członkowskie ustalają mające zastosowanie stawki pomocy, aby zrekompensować straty w produkcji, utracone dochody lub poniesione dodatkowe koszty. W stosownych okolicznościach stawki te są wyższe w przypadku rybaków i producentów produktów akwakultury, którzy wdrażają również interwencje lub inne działania zapobiegawcze na poziomie swoich przedsiębiorstw w celu zmniejszenia poziomu ryzyka związanego z produkcją i dochodami, w odniesieniu do którego przyznawana jest pomoc. Dopuszcza się stosowanie wskaźników do obliczania strat w produkcji.
	5. Przyznając pomoc na podstawie niniejszego artykułu, państwa członkowskie zapewniają, aby nie wystąpiła nadwyżka rekompensaty w wyniku połączenia tego wsparcia z innymi krajowymi lub unijnymi instrumentami pomocy bądź prywatnymi systemami ubezpieczeń oraz aby rekompensata była ograniczona wyłącznie do czasu trwania sytuacji.

Or. en

Uzasadnienie

Przeniesiono z art. 38 wniosku dotyczącego PPKR (2025/0240(COD)).

Poprawka 32

Wniosek dotyczący rozporządzenia
Artykuł 3 g (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
	Artykuł 3g
	System kontroli na potrzeby odpowiedzialnego prowadzenia gospodarstwa i wspólnej polityki rybołówstwa

1. a) W ramach kontroli, o których mowa w art. 58 [Obowiązki państw członkowskich] [rozporządzenia PPKR], państwa członkowskie sprawdzają, czy beneficjenci spełniają wymogi dotyczące odpowiedzialnej administracji.

b) W przypadku gdy beneficjent został wybrany do kontroli na miejscu dotyczącej wniosku o przyznanie pomocy lub wniosku o płatność, państwa członkowskie, w miarę możliwości i z uwzględnieniem powiązanego ryzyka, nie wybierają tego beneficjenta do dalszych kontroli na miejscu ani próby kontrolnej za ten rok, z wyjątkiem sytuacji, gdy okoliczności wymagają przeprowadzenia więcej niż jednej kontroli na miejscu w celu zapewnienia skutecznej ochrony interesów finansowych Unii. Przepis ten nie zmniejsza poziomu kontroli.

2. Państwa członkowskie wykorzystują swoje systemy kontroli i egzekwowania prawodawstwa w obszarach klimatu i środowiska, zdrowia publicznego, zdrowia roślin i dobrostanu zwierząt, prawa socjalnego i prawa pracy, mających zastosowanie norm pracy, rybołówstwa i akwakultury w celu zapewnienia, aby beneficjenci wsparcia spełniali wymogi określone w akapicie pierwszym.

3. Instytucja zarządzająca lub agencja płatnicza są powiadamiane, w stosownych przypadkach, co najmniej raz w roku o przypadkach niezgodności, jeżeli w ramach mających zastosowanie systemów kontroli i egzekwowania prawodawstwa, o których mowa w ust. 2, podjęto wykonalne decyzje w tym zakresie. Powiadomienie takie obejmuje ocenę i klasyfikację wagi, skali, trwałości lub powtarzalności i umyślności danej niezgodności.

4. W przypadku niezgodności z art. XX niniejszego rozporządzenia pomoc wypłacona beneficjentowi podlega odzyskaniu, a wniosek o przyznanie pomocy złożony przez beneficjenta jest niedopuszczalny przez określony okres,

jeżeli właściwy organ stwierdził w drodze ostatecznej decyzji, że beneficjent ten dopuścił się nadużycia finansowego.

5. Państwa członkowskie dopilnowują, aby unijna pomoc finansowa była przyznawana wyłącznie w przypadku, gdy na podmiot gospodarczy nie nałożono żadnych kar za poważne naruszenia na podstawie art. 42 rozporządzenia Rady (WE) nr 1005/2008 lub art. 90 rozporządzenia (WE) nr 1224/2009, lub na podstawie innych przepisów przyjętych przez Parlament Europejski i Radę w ramach WPRyb w roku poprzedzającym datę złożenia wniosku o taką pomoc.

6. W celu zapewnienia równych warunków działania w państwach członkowskich oraz skuteczności, proporcjonalności i odstraszającego efektu odzyskiwania środków i niedopuszczalności, o których mowa w ust. 4 i 5 niniejszego artykułu, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 4a aktów delegowanych uzupełniających niniejsze rozporządzenie o określenie progu determinującego niekwalifikowalność oraz określenie czasu trwania takiej niekwalifikowalności, w tym progów jej uruchomienia.

Or. en

Uzasadnienie

Przeniesiono z art. 62 wniosku dotyczącego PPKR (2025/0240(COD)).

Poprawka 33

Wniosek dotyczący rozporządzenia
Artykuł 3 h (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
	Artykuł 3h
	Pomoc państwa

1. O ile niniejszy artykuł nie stanowi inaczej, art. 107, 108 i 109 TFUE mają zastosowanie do wsparcia udzielanego na podstawie niniejszego rozporządzenia i rozporządzenia (UE) nr 1308/2013 w odniesieniu do rodzajów interwencji określonych w części II tytuł I rozdział IIa tego rozporządzenia lub do pomocy przyznawanej przez państwa członkowskie przedsiębiorstwom w unijnym sektorze rybołówstwa i akwakultury.

2. Art. 107, 108 i 109 TFUE nie mają zastosowania do wsparcia wypłacanego przez państwa członkowskie na podstawie niniejszego rozporządzenia i zgodnie z nim, do wkładu krajowego w koszty kwalifikowalne zapewnianego przez państwa członkowskie w odniesieniu do interwencji, o których mowa w art. 35 ust. 1 lit. d)–f) i h)–r) [rozporządzenia PPKR], do dodatkowego finansowania krajowego przewidzianego na interwencje, o którym mowa w art. 35 ust. 1 lit. d)–f) i h)–r) [rozporządzenia PPKR], objętego zakresem art. 42 TFUE, ani do pomocy przyznawanej przez państwa członkowskie przedsiębiorstwom w unijnym sektorze rybołówstwa i akwakultury objętej zakresem art. 42 TFUE.

3. Pomoc przyznawana przez państwa członkowskie, o której mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, w związku z operacjami wchodzącymi w zakres art. 42 TFUE, które mają zapewnić dodatkowe finansowanie interwencji, o których mowa w art. 35 ust. 1 lit. d), e), f) i h)–r) [rozporządzenia PPKR], na które w dowolnym momencie w okresie objętym planem przyznano pomoc unijną, może być przyznana wyłącznie wtedy, gdy interwencje te są zgodne z przepisami niniejszego rozporządzenia i rozporządzenia (UE) nr 1308/2013 oraz są określone w planie PKR.

4. Państwa członkowskie nie zapewniają dodatkowego finansowania krajowego na interwencje, o których mowa w art. 35 ust.

1 lit. a), b), c) i g) [rozporządzenia PPKR].

5. W odniesieniu do produktów rolnych, rybołówstwa i akwakultury objętych załącznikiem I do TFUE, do których mają zastosowanie jego art. 107, 108 i 109, Komisja może zezwolić, zgodnie z art. 108 TFUE, na udzielanie pomocy operacyjnej w sektorach produkcji, przetwórstwa i wprowadzania do obrotu tych produktów w celu złagodzenia ograniczeń produkcji rolnej, rybołówstwa i akwakultury charakterystycznych dla regionów najbardziej oddalonych i mniejszych wysp Morza Egejskiego związanych z ich izolacją, wyspiarskim charakterem, niewielkim rozmiarem i oddaleniem.

Państwa członkowskie mogą przyznać dodatkowe finansowanie na realizację interwencji w regionach najbardziej oddalonych i na mniejszych wyspach Morza Egejskiego zgodnie z niniejszym rozporządzeniem. W takim przypadkach państwa członkowskie zgłaszają Komisji dodatkowe finansowanie, a Komisja może je zatwierdzić zgodnie z niniejszym rozporządzeniem jako część tych planów. Tak zgłoszona pomoc uznawana jest za zgłoszoną w rozumieniu art. 108 ust. 3 zdanie pierwsze TFUE.

6. Wsparcie może obejmować dziedziczenie statków rybackich, w tym przeniesienie prawa własności statku lub jego kontrolnego udziału, w celu ułatwienia wymiany pokoleń i ciągłości działalności połowowej.

7. W drodze odstępstwa od rozporządzenia (UE) nr 1380/2013, w szczególności jego art. 22, wsparcie na podstawie niniejszego artykułu może obejmować dziedziczenie, przekazywanie lub nabywanie statków rybackich, pod warunkiem że takie wsparcie nie prowadzi do zwiększenia zdolności połowowej i jest zgodne z celami określonymi w art. 2 wskazanego rozporządzenia.

8. Niezależnie od art. 211 rozporządzenia (UE) nr 1308/2013 i art. 3 rozporządzenia

Rady (WE) nr 1184/2006[20] art. 107, 108 i 109 TFUE nie mają zastosowania do płatności przeznaczonych na wsparcie lokalnej produkcji rolnej lub szczególnych systemów dostaw dokonywanych przez państwa członkowskie zgodnie z niniejszym rozporządzeniem.

Or. en

Uzasadnienie

Przeniesiono z art. 85 wniosku dotyczącego PPKR (2025/0240(COD)).

Poprawka 34

Wniosek dotyczący rozporządzenia
Artykuł 4 – ustęp 1

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
1. Nie udziela się wsparcia dla floty rybackiej lub podmiotów gospodarczych, które nie jest zgodne ***z porozumieniem WTO w sprawie dotacji dla rybołówstwa oraz*** z celami WPRyb, o których mowa w art. 43 ust. 2 TFUE i art. 2 rozporządzenia w sprawie WPRyb.	1. Nie udziela się wsparcia dla floty rybackiej lub podmiotów gospodarczych, które nie jest zgodne z celami WPRyb, o których mowa w art. 43 ust. 2 TFUE i art. 2 rozporządzenia w sprawie WPRyb.

Or. en

Poprawka 35

Wniosek dotyczący rozporządzenia
Artykuł 4 – ustęp 3

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
3. Do objęcia wsparciem nie kwalifikują się przeniesienie lub zmiana bandery statków rybackich do państw trzecich, w tym poprzez tworzenie wspólnych przedsięwzięć z partnerami z państw trzecich oraz przeniesienie własności przedsiębiorstwa.	***skreśla się***

Or. en

Poprawka 36

Wniosek dotyczący rozporządzenia
Artykuł 4 – ustęp 4

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
4. Nie udziela się wsparcia na rzecz górnictwa głębokomorskiego.	***skreśla się***

Or. en

Poprawka 37

Wniosek dotyczący rozporządzenia
Artykuł 4 a (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
	Artykuł 4a
	Wykonywanie przekazanych uprawnień
	1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjmowania aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.
	2. Uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych, o których mowa w art. 3g ust. 6, powierza się Komisji na okres siedmiu lat od dnia ... [dzień wejścia w życie niniejszego rozporządzenia].
	3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 3g ust. 6, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna następnego dnia po jej opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej lub w późniejszym terminie określonym w tej decyzji. Nie wpływa ona na ważność już

obowiązujących aktów delegowanych.

4. Przed przyjęciem aktu delegowanego Komisja konsultuje się z ekspertami wyznaczonymi przez każde państwo członkowskie zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa.

5. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

6. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 3g ust. 6 wchodzi w życie tylko wówczas, gdy ani Parlament Europejski, ani Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie trzech miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, lub gdy, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o trzy miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

7. Wszelkie wytyczne lub wytyczne Komisji towarzyszące rozporządzeniom w sprawie WRF, o których mowa na przykład w art. 5 rozporządzenia 2025/0545, mają na celu wyłącznie dostarczenie informacji państwom członkowskim i potencjalnym beneficjentom funduszy i nie mogą stanowić podstawy wniosku o wykładnię prawną w przypadku postępowania sądowego.

Or. en

Poprawka 38

Wniosek dotyczący rozporządzenia
Artykuł 5 – ustęp -1 (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*

-1. Niniejsze rozporządzenie pozostaje bez uszczerbku dla kontynuacji lub zmiany działań i warunków związanych ze środkami szczególnymi, do czasu ich zamknięcia, na podstawie rozporządzenia (UE) 2021/1139.

Or. en

UZASADNIENIE

Wieloletnie ramy finansowe (WRF) stanowią doskonałą okazję do dopilnowania, aby unijne sektory rybołówstwa i akwakultury pozostały odporne, konkurencyjne i zrównoważone, a jednocześnie do zadbania o dalsze wspieranie źródeł utrzymania społeczności nadbrzeżnych i regionów najbardziej oddalonych, które są w dużym stopniu uzależnione od tych branż. W tym kontekście sprawozdawca uważa, że proponowane rozporządzenie sektorowe w sprawie rybołówstwa ma kluczowe znaczenie dla odzwierciedlenia priorytetów w zakresie rybołówstwa i akwakultury. Wniosek Komisji nie odzwierciedla ambitnego celu, jakim jest wzmocnienie tych sektorów, i musi lepiej odzwierciedlać konkurencyjność, zrównoważony rozwój, realia gospodarcze i długoterminowe wizje dotyczące celów środowiskowych.

Kluczowym priorytetem niniejszego sprawozdania jest zapewnienie państwom członkowskim i zainteresowanym stronom uproszczenia, a także spójności między instrumentami Unii. W związku z tym sprawozdawca popiera ukierunkowane przeniesienie i włączenie do tego rozporządzenia sektorowego odpowiednich przepisów rozporządzenia PPKR w celu uproszczenia struktury prawnej i uniknięcia fragmentacji. Podejście to zwiększy jasność dla państw członkowskich i zainteresowanych stron, zmniejszy obciążenia administracyjne oraz zapewni sprawniejsze i bardziej przewidywalne funkcjonowanie mechanizmów finansowania.

Jednocześnie sprawozdawca podkreśla wagę zapewnienia państwom członkowskim wystarczającej elastyczności we wdrażaniu funduszy. Sektory rybołówstwa i akwakultury różnią się znacznie w całej Unii, a uniwersalne podejście groziłoby osłabieniem skuteczności. Państwa członkowskie muszą zatem być uprawnione do dostosowywania inwestycji do swoich szczególnych potrzeb, przy jednoczesnym zachowaniu pełnej odpowiedzialności za zapewnienie skutecznego ukierunkowania przydzielonych zasobów na cele w zakresie rybołówstwa i akwakultury.

Elastyczności tej muszą jednak towarzyszyć jasne zabezpieczenia. Finansowanie unijne powinno pozostać zdecydowanie przeznaczone na wspieranie tego sektora, w tym poprzez inwestycje promujące odnowę pokoleń, modernizację flot oraz absorpcję innowacyjnych rozwiązań opartych na technologiach europejskich. Takie inwestycje mają zasadnicze znaczenie nie tylko dla poprawy bezpieczeństwa, zrównoważoności i efektywności, ale także dla zwiększenia atrakcyjności sektora dla młodszych pokoleń i wykwalifikowanych specjalistów. W związku z tym wsparcie publiczne powinno działać jako katalizator dodatkowych inwestycji prywatnych i publicznych, zwielokrotniający tym samym swój wpływ oraz wspierający długoterminowy wzrost gospodarczy.

Sprawozdawca podkreśla również szerszy wymiar terytorialny polityki rybołówstwa. Społeczności nadbrzeżne i społeczności regionów najbardziej oddalonych są często strukturalnie zależne od rybołówstwa i akwakultury i stoją w obliczu szczególnych wyzwań społeczno-gospodarczych. Zapewnienie stałego, ukierunkowanego wsparcia dla tych obszarów ma zasadnicze znaczenie dla utrzymania miejsc pracy, spójności społecznej i zapobiegania wyludnieniu. W rozporządzeniu należy zatem wyraźnie uznać ich szczególne potrzeby i zapewnić odpowiednie narzędzia służące ich zaspokojeniu.

Na koniec sprawozdawca podkreśla instytucjonalny wymiar wniosku. Parlament Europejski, jako współprawodawca, musi w pełni korzystać ze swoich prerogatyw w zakresie kształtowania

ram prawnych regulujących finansowanie unijne. Wszelkie przepisy, które mogłyby powodować niepewność prawa, muszą zostać dokładnie przeanalizowane i, w razie potrzeby, zmienione. Jasne, stabilne i demokratycznie rozliczalne ramy prawne są niezbędne do zapewnienia właściwej realizacji polityki i utrzymania zaufania wśród zainteresowanych stron.

Podsumowując, sprawozdawca uważa, że proponowane rozporządzenie może odegrać decydującą rolę we wzmacnianiu sektorów rybołówstwa i akwakultury w całej Unii, pod warunkiem że zapewni spójność, elastyczność, ukierunkowane inwestycje i pełne poszanowanie równowagi instytucjonalnej. Elementy te mają zasadnicze znaczenie dla realizacji polityki, która jest zarówno skuteczna, jak i perspektywiczna.